

БНТ, "Денят започва"
15 октомври 2014 г.

Бисер Петков: Пенсионната ни система се нуждае от дългострочни и устойчиви решения

Водеца: Предизвикателствата пред Националния осигурителен институт през тази година се оказаха май повече от очакваното. Замразените стаж и възраст, несигурността, какви решения предстои да взема държавата, накарала мнозина да побързат с пенсионирането. Какви са резултатите питаме сега Бисер Петков, който ни гостува тази сутрин. Добро утро и добре дошъл!

Бисер Петков: Добро утро. Наистина данните, които имаме за първите 9 месеца на годината показват, че точният брой на пенсионираните се лица е 75 400. Това не е абсолютен рекорд, но отнесен към по-ниската база миналата година наистина показва един значителен ръст, едно увеличение от около 25%.

Водеца: Това е сериозно увеличение

Бисер Петков: Да, но това увеличение, може да се каже, че ние го очаквахме. То е разчетено в бюджета на Държавното обществено осигуряване за тази година и в никакъв случай няма да доведе до допълнителни проблеми, тъй като данните, с които разполагаме, те са съвсем актуални, за разходите за пенсии за първите девет месеца са в рамките на планираните. Те са 6,057 млрд. лв., което е с около 15 млн. лв. по-малко от планираното за този период. Ако отчетем това, че в тази сума влизат и 58 млн. лв., изплатени като т.н. великденски добавки през месец април, които по принцип не са планирани, то икономията за първите девет месеца при разходите за пенсии е 73 млн. лв. Това ни дава спокойствие, че бюджетът ще бъде изпълнен така, както е планиран.

Водеца: А ние мислехме, че ще влезе в преразход с тези новини за пенсионерите. Добре. А при военните какво се случва, че има такъв ръст на пенсионерите спрямо миналата година – 71%. Прочетохме данните от вестниците и се впечатлихме от този процент.

Бисер Петков: Това показват данните. Увеличението на броя на пенсионираните се лица при различните категории и видове пенсии е различно. Обяснимо най-голямо е увеличението по отношение на личните пенсии за осигурителен стаж и възраст, където с 50% повече са пенсионираните се лица спрямо същия период за миналата година. В рамките на тази група пенсии наистина ръстът на пенсиите по чл. 69 на КСО е най-голям - 71%. Това се обяснява първо с това, че базата наистина е доста ниска през 2013 г. Както нашите зрители вероятно знаят, през миналата година за една голяма група лица по чл. 69 действаше като допълнително условие за пенсиониране възрастта. Тя беше въведена в началото на 2013 г. и действаше през 2013 г. Както е известно, тя отпадна от началото на тази година, така че това е допълнителната причина, която обяснява по-големия темп на промяната.

Водеца: Сега дефлацията в комбинация с швейцарското правило родиха слухове, че пенсиите не само не могат да бъдат увеличени, но могат и да станат по ниски. Имаше и опровержения. Как ще коментирате този казус?

Бисер Петков: Категорично мога да заявя, че пенсиите не могат да бъдат намалени при никакви обстоятелства. Нещо повече, ако данните, с които разполагаме текущо, се запазят и до края на годината, ще има увеличение и ако, разбира се, остане да действа

швейцарското правило за осъвременяване на пенсиите – ще има увеличение на пенсиите от 1 юли 2015 г. Точният размер ще зависи от това какъв ще бъде ръстът на средния осигурителен доход. Той расте съгласно прогнозите и предвижданията. Да, наистина за тази година се очаква дефлация от порядъка на около 1-1,2%, но това е само част от формулата за определяне на индекса, по който се осъвременяват пенсиите. Във всички случаи ръстът на средния осигурителен доход (другата компонента) ще бъде по-висок, което ще позволи увеличаването на пенсиите.

Водеща: Успокоявате много хора сега, искам да ви кажа, с това изказване. Служебният социален министър Йордан Христосков поднови работата на онзи консултативен съвет, който беше създаден преди време за оптимизиране на националната осигурителна система. И знам, че заседаваха, даже в деня, в който ни гостува новоизбраният министър имаха и заседание за следващата седмица на този консултативен съвет. Имали резултати и очертаващи се политики от тези срещи? Вие участвате ли в тях?

Бисер Петков: Да, аз участвам в този съвет. Наистина този съвет работеше и продължава да работи много интензивно. В края на тази седмица, може би е последното заседание на Съвета и съм сигурен, че председателят на този съвет – министъра на труда и социалната политика, ще представи резултатите от неговата работа.

Водеща: Не искате да разкривате сега нещо.

Бисер Петков: Аз съм само един от членовете на този съвет и смятам, че проблемите и въпросите, които се обсъждаха на този съвет, са толкова много, има много предложения, които се оформят в заключителния им вид, така че очаквам наистина следващите дни да бъдат представени.

Водеща: Министър Христосков, питала съм го, харесва швейцарското правило. Вие като експерт одобрявате ли го? Смятате ли, че това за страната ни е добър модел?

Бисер Петков: Да, швейцарското правило е едно от най-разпространените механизми за осъвременяване на пенсиите. България дълго време го имаше в законодателството си, но не беше прилагано в чистия му вид. Едва през 2013 г. на практика беше приложено в този чист вид, така че смятам, че то има място и ще бъде запазено като механизъм за актуализиране на пенсиите.

Водеща: Мисля, че този въпрос вече беше решен, но все пак искам да Ви попитам. Има ли още много пенсионери, които получават пенсиите си по сметки в КТБ – срещате ли такива проблеми?

Бисер Петков: Този въпрос бе решен своевременно. НОИ осъществи контакт, предостави информация и запозна лицата с възможностите, които имат да променят платците на своята пенсия – било Български пощи или банка, така че, доколкото ми е известно, са останали няколко десетки, които получават пенсията си по сметка в КТБ и ТБ Виктория и това е изцяло по тяхно желание.

Водеща: Какъв е размерът на средната пенсия за страната за тази година?

Бисер Петков: Средната пенсия за стаж и възраст, това е основната пенсия, която се изплаща от нас, е в порядъка на 330 лв.

Водеща: Има ли статистика каква е средната продължителност на получаване на пенсия при сегашната възраст за пенсиониране?

Бисер Петков: Да, такава статистика има. Годините за получаване на пенсия се мерят от периода на отпускане на пенсията до времето, в което се прекратява изплащането. А тя е различна при двата пола. Обяснимо е с различната продължителност на живота и възраст за пенсиониране – при жените е около 21 г., при мъжете е около 7 години по-ниска.

Водеща: Питам ви, защото знаете, че най-нормалното нещо, което си говорят хората, когато става въпрос за пенсии, е да се оплакват от ниските пенсии, защото те наистина са много ниски, и затова, че като се увеличи прагът на възрастта за пенсиониране, идеята е просто никога да не излизаме в пенсия. И затова исках да Ви питам, за да се чуе в действителност колко години средно в България продължаваме да взимаме пенсия, след като дълго сме работили за нея. А докато работим за нея, имаме и други казуси, един от които доста успешно решихте – той е свързан с болничните. Там има промяна, да разкажем за нея.

Бисер Петков: Промяната предстои от 1 януари следващата година. Последните 2-3 години НОИ заедно с други институции извърши голям обем работа, за да подготви старта на т.н. Електронен регистър на болничните листове. Две са ключовите дати - 1 декември 2014 г. и 1 януари следващата година. От 1 декември ще има възможност лекарите и лечебните заведения да заявяват и получават в ТП на НОИ или онлайн, т. н. уникални номера на болничните листове, с които от 1 януари ще могат да издават електронни болнични листове. Новото е, че от 1 януари новоиздадените болнични листове и данните в тях ще се предават по електронен път от органите на медицинската експертиза до НОИ, където ще бъде създаден Електронен регистър на болничните листове. Лекарите ще имат онлайн достъп до него, данните ще бъдат получавани веднага в него. Ще отпадне въвеждането на данните, което сега се извършва от служителите на НОИ, защото знаете, в момента те са едни стандартни бланки със статут на ценна книга. Разходите, които правят лекарите за тези болнични листове също ще отпаднат, защото това, което ще остане след 1 януари, е разпечатването на един екземпляр на болничния лист и връчването му на съответното лице, за да може то съответно да удостовери пред своя работодател отсъствието си и да му бъде оформен отпуск. Но той няма да постъпва в НОИ, тоест работодателите няма да имат задължение да го представят в НОИ, защото данните ще бъдат вече въведени и ще служат за преценка и изчисляване размера на обезщетението.

Водеща: За да го разберем чисто практически. Какво се случва от 1 януари, ако отида при доктора, окаже се, че съм болна и той ми издаде болничен лист. Взимам го, но той преди това го е въвел в компютъра и от НОИ имат достъп до него и го нося на работодателя си. Това не се променя нали?

Бисер Петков: За момента не се променя

Водеща: Въпросът е, че работодателят не трябва да ходи в НОИ да го носи, защото Вие вече сте го получили.

Бисер Петков: Точно така, но и през следващата година ще остане необходимостта работодателите да посещават НОИ, защото цялостната реализация на този електронен обмен на данни с двете страни на този процес ще протече на два етапа. Първият - от 1 януари, когато ще се електронизира връзката и обменът на данни между лекаря и НОИ и вторият – ще се електронизира връзката между НОИ и работодателите. Очакваме той да стартира от 1 януари 2016 г., тъй като там подготовката е в начална фаза и ще изисква повече време. НОИ сега осъществява проект, свързан с нея, така че и през 2015 г. работодателите ще продължават да посещават ТП на НОИ, за да предоставят другите

документи, които се използват за отпускане и преценка на обезщетенията за временна неработоспособност.

Водеща: Това начинание скъпо ли е?

Бисер Петков: Това начинание, което ще се реализира от 1 януари 2015 г., се осъществява изцяло с екипа и ресурса на НОИ. По отношение на втория етап – разчитаме изцяло от финансиране на проект по програма „Административен капацитет“. Сключен е договор и изпълнението му започна. Очакваме през м. август другата година да бъде финализиран така, че в началото на 2016 г. да можем да приключим с двата етапа на този процес.

Водеща: Да Ви попитам и за една прогноза за следващата година да направите, как ще вървят нещата – тази с 25% са се увеличили пенсионерите. Това се обяснява със замразяването на стажа и възрастта, хората побързаха, защото не знаят какво ще се случи догодина, а и политическата обстановка е доста разклатена, за да можеш да предвидиш и да си кажеш „Тези ги знам, те казаха това и това ще направят. Сега са много и могат да направят всичко“. Вие как смятате, че ще се развият нещата? Какви сметки ще си направите вие в НОИ?

Бисер Петков: Сметките за бюджет на ДОО се правят на база на текущото законодателство. Както вече стана дума консултативният съвет имаше точно тази задача - да предложи варианти за решение. Кое от експертните решения ще бъде избрано зависи от политическата сила, която ще поеме тази отговорност или съответно новия парламент, защото там се гласуват законодателните промени. Така че, аз имам възможността да заявя нещо, в което вярвам - че пенсионната ни система, повече от всяка друга система, се нуждае от трайни и устойчиви решения. Така че се надявам те да бъдат взети в следващия парламент .

Водеща: Всички се надяваме. Много Ви благодаря за този разговор.